

1^ο ΘΕΜΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΘΕΜΑΤΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Κική Δημουλά

Σημείο Αναγνωρίσεως

ἄγαλμα γυναίκας με δεμένα χέρια

Όλοι σέ λένε κατευθείαν ἄγαλμα,
ἐγώ σέ προσφωνῶ γυναίκα κατευθείαν.

Στολίζεις κάποιο πάρκο.

Από μακριά ἔξαπατᾶς.

5 Θαρρεῖ κανεῖς πῶς ἔχεις ἐλαφρὰ ἀνακαθήσει

νά θυμηθεῖς ἕνα ὠραῖο ὄνειρο πού εἶδες,

πῶς παίρνεις φόρα νά τό ζήσεις.

Ἀπό κοντά ξεκαθαρίζει τό ὄνειρο:

δεμένα εἶναι πισθάγκωνα τά χέρια σου

10 μ' ἕνα σκοινί μαρμάρينو

κι ἡ στάση σου εἶναι ἡ θέλησή σου

κάτι νά σέ βοηθήσει νά ξεφύγεις

τήν ἀγωνία τοῦ αἰχμάλωτου.

Ἔτσι σέ παραγγείλανε στό γλύπτη:

15 αἰχμάλωτη.

Δέν μπορεῖς

οὔτε μιά βροχή νά ζυγίσεις στό χέρι σου,

οὔτε μιά ἐλαφριά μαργαρίτα.

Δεμένα εἶναι τά χέρια σου.

20 Καί δέν εἶν' τό μάρμαρο μόνο ὁ Ἄργος.
Ἄν κάτι πήγαινε ν' ἀλλάξει
στήν πορεία τῶν μαρμάρων,
ἂν ἄρχιζαν τ' ἀγάλματα ἀγῶνες
25 γιά ἐλευθερίες καί ἰσότητες,
ὅπως οἱ δοῦλοι,
οἱ νεκροί
καί τό αἶσθημά μας,
ἐσύ θά πορευόσουν
30 μέ δεμένα πάλι τά χέρια, αἰχμάλωτη.

ἽΟλοι σέ λένε κατευθείαν ἄγαλμα,
ἐγώ σέ λέω γυναίκα ἀμέσως.
ἽΟχι γιατί γυναίκα σέ παρέδωσε
στό μάρμαρο ὁ γλύπτης
35 κι ὑπόσχονται οἱ γοφοί σου
εὐγονία ἀγαλμάτων,
καλή σοδειά ἀκινησίας.
Γιά τά δεμένα χέρια σου, πού ἔχεις
ὄσους πολλούς αἰῶνες σέ γνωρίζω,
40 σέ λέω γυναίκα.

Σέ λέω γυναίκα
γιατ' εἶς' αἰχμάλωτη.

(Το λίγο τοῦ κόσμου, 1971)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A.1. Βασικά χαρακτηριστικά της ποιητικής γραφής της Κικής Δημουλά είναι η «πολλαπλασιαστική ευαισθησία», το ειρωνικό στοιχείο, οι απροσδόκητοι συνδυασμοί λέξεων, η προσωποποίηση άψυχων αντικειμένων και η εναλλαγή κυριολεκτικής και μεταφορικής χρήσης λέξεων. Για καθεμιά από τις παραπάνω περιπτώσεις να γράψετε ένα αντίστοιχο παράδειγμα μέσα από το κείμενο.

Μονάδες 15

B.1.α) Να σχολιάσετε τον τίτλο και τον υπότιτλο του ποιήματος. (μονάδες 10)

β) Να εντοπίσετε και να σχολιάσετε τις διαφορετικές οπτικές πρόσληψης του αγάλματος.
(μονάδες 10)

Μονάδες 20

B.2.α) Τι συμβολίζουν στο ποίημα το μαρμάρινο σχοινί, ο γλύπτης, το «ζύγισμα» της βροχής και της μαργαρίτας και ο Άργος; (μονάδες 12)

β) Να σχολιάσετε την εναλλαγή στη χρήση του α' και του β' ρηματικού προσώπου στο ποίημα. (μονάδες 8)

Μονάδες 20

Γ.1. Να σχολιάσετε σε δύο παραγράφους (περίπου 160-200 λέξεις) το περιεχόμενο των παρακάτω στίχων (στίχοι 21-30):

25 Άν κάτι πήγαινε ν' αλλάξει
 στήν πορεία τῶν μαρμάρων,
 ἄν ἄρχιζαν τ' ἀγάλματα ἀγῶνες
 γιά ἐλευθερίες καί ἰσότητες,
30 ὅπως οἱ δοῦλοι,
 οἱ νεκροί
 καί τό αἴσθημά μας,
 ἐσύ θά πορευόσουνα
 μέσ στήν κοσμογονία τῶν μαρμάρων
 μέ δεμένα πάλι τά χέρια, αἰχμάλωτη.

Μονάδες 25

Δ.1. Ποιες ομοιότητες, ως προς το περιεχόμενο, παρουσιάζει το «Σημείο Αναγνώρισεως» με το παρακάτω απόσπασμα από την «Ιερά Οδό» του Άγγελου Σικελιανού;

Μονάδες 20

Άγγελος Σικελιανός

Ιερά Οδός

(απόσπασμα)

[...] Ένας Ατσίγγανος αγνάντια ερχόταν,
και πίσωθ' του ακλούθααν, μ' αλυσίδες
συρμένες, δυο αργοβάδιστες αρκούδες.

Και να· ως σε λίγο ζύγωσαν μπροστά μου
και μ' είδε ο Γύφτος, πριν καλά προφτάσω
να τον κοιτάξω, τράβηξε απ' τον ώμο
το ντέφι και, χτυπώντας το με τό 'να
χέρι, με τ' άλλον έσυρε με βία
τις αλυσίδες. Κ' οι δυο αρκούδες τότε
στα δυο τους σκώθηκαν, βαριά.

Η μία,

(ήτανε η μάνα, φανερά), η μεγάλη,
με πλεχτές χάντρες όλο στολισμένο
το μέτωπο γαλάζιες, κι από πάνω
μιαν άσπρη αβασκαντήρα, ανασηκώθη
ξάφνου τρανή, σαν προαιώνιο νά 'ταν
ξόανο Μεγάλης Θεάς, της αιώνιας Μάνας,
αυτής της ίδιας που ιερά θλιμμένη,
με τον καιρόν ως πήρε ανθρωπίνη όψη,
για τον καημό της κόρης της λεγόνταν
Δήμητρα εδώ, για τον καημό του γιου της
πιο πέρα ήταν Αλκμήνη ή Παναγία.

Και το μικρό στο πλάγι της αρκούδι,
σα μεγάλο παιχνίδι, σαν ανίδεο
μικρό παιδί, ανασκώθηκε κ' εκείνο
υπάκοο, μη μαντεύοντας ακόμα
του πόνου του το μάκρος, και την πίκρα
της σκλαβιάς, που καθρέφτιζεν η μάνα
στα δυο πυρά της που το κοίτααν μάτια!

Αλλ' ως από τον κάματον εκείνη
οκνούσε να χορέψει, ο Γύφτος, μ' ένα
πιδέξιο τράβηγμα της αλυσίδας
στου μικρού το ρουθούνι, ματωμένο
ακόμα απ' το χαλκά που λίγες μέρες
φαινόταν πως του τρύπησεν, αιφνίδια
την έκαμε, μουγκρίζοντας με πόνο,
να ορθώνεται ψηλά, προς το παιδί της
γυρνώντας το κεφάλι, και να ορχιέται
ζωηρά.

Κ' εγώ, ως εκοίταζα, τραβούσα
έξω απ' το χρόνο, μακριά απ' το χρόνο,
ελεύτερος από μορφές κλεισμένες
στον καιρό, από αγάλματα κ' εικόνες·
ήμουν έξω, ήμουν έξω από το χρόνο.

Μα μπροστά μου, ορθωμένη από τη βία
του χαλκά και της άμοιρης στοργής της,
δεν έβλεπα άλλο απ' την τρανήν αρκούδα
με τις γαλάζιες χάντρες στο κεφάλι,
μαρτυρικό τεράστιο σύμβολο όλου
του κόσμου, τωρινού και περασμένου,
μαρτυρικό τεράστιο σύμβολο όλου
του πόνου του πανάρχαιου, σπ' ακόμα
δεν του πληρώθη απ' τους θνητούς αιώνες
ο φόρος της ψυχής. [...]

(Ορφικά, 1935)

ΟΡΟΣΗΜΟ

Επιμέλεια: Παντερή Αναστασία
Τομέας Φιλολογίας
ΟΡΟΣΗΜΟ Χαλανδρίου